

JAARVERSLAG 2023

I. BRUSSELSE JONGEREN, LEVENSBSCHOUWING & DIALOOG

Sinds 2012 werkt Axcent met Brusselse jongeren tussen 12 en 26 jaar rond zingeving, levensbeschouwing en interlevensbeschouwelijke dialoog en ontmoeting. Deze werking wordt gerealiseerd met de steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

1. ACTIVITEITEN EN PROJECTEN

Axcent organiseert activiteiten en projecten rond interlevensbeschouwelijke dialoog met en tussen jongeren in de vrije tijd. Hierbij wordt ingespeeld op de vragen die vanuit (begeleiders van) de jongeren binnen vrije tijd komen of wordt aangesloten bij bestaande initiatieven.

DREAMTEAM

We sloten 2022 af met een activiteit georganiseerd door de studenten sociaal werk van de Odisee hogeschool om het dreamteam van Axcent op te starten. Tijdens de activiteit werd een WhatsApp-groep gemaakt met de nummers van de geïnteresseerde jongeren. In het voorjaar van 2023 deden we meerdere pogingen om de groep te activeren, maar de reacties waren minimaal. We probeerden o.a. de eigen ideeën van de jongeren te lanceren, zoals een interlevensbeschouwelijke maaltijd in de paasvakantie, maar hierop kwam slechts één reactie.

In september probeerden we de groep opnieuw te lanceren met een concrete aanleiding: de oproep van het Koningin Mathildefonds "I SEE – IDEA – I DO". Het was altijd de bedoeling om de jongeren van de groep niet enkel te laten deelnemen, maar ook te leren hoe ze o.a. zelf een project kunnen opstarten om hen zo de nodige handvaten en skills mee te geven die ze ook in andere engagementen en in het verdere leven kunnen meenemen. Deze projectoproep kon een goeie aanleiding zijn om dit engagement in handen te nemen. Opnieuw kwam er echter geen reactie uit de Whatsapp-groep. We horen bij veel collega jeugdwerkers dat een langdurig sociaal engagement bij een organisatie een uitdaging is en blijft. Het vraagt tijd én aanwezigheid. Daarnaast heeft Axcent geen locatie waar je zomaar even binnenwandelt, bij elk ontmoetingsmoment komt veel praktisch organisatiewerk kijken. Dat zijn allemaal zaken die dit project tegenwerken.

Tegelijkertijd beseften we dat er eigenlijk al een soort Dreamteam actief is binnen Axcent: de jonge begeleiders uit het onderwijsproject blijven allen lange tijd actief. Er is wat verloop, maar de meesten kiezen voor een blijvend engagement en er blijven zich ook nieuwe mensen aandienen. Bovendien tonen de begeleiders zelf

interesse om ingeschakeld te worden op andere opdrachten en projecten binnen de organisatie. Enkelen traden toe tot de Algemene Vergadering van Axcent. Sommigen werkten mee aan de ontwikkeling van de workshop rond vooroordelen. Een begeleider startte vanuit het onderwijsproject, maar werkt intussen ook mee aan de projecten Carte Blanche, het Europese project *To Believe or Not To Believe* (TBNTB) en het begeleiden van jeugdwerkorganisaties (workshop D'Broej). Eigenlijk is er al een soort van Dreamteam actief bij Axcent waarop we kunnen verder bouwen.

Voor het Dreamteam kiezen we daarom voor een nieuwe strategie in 2024: we starten voortaan vanuit de bestaande jongerenpoule binnen Axcent en bouwen verder op wat opgebouwd is uit het onderwijs. We wijzen de begeleiders de weg naar de vrije tijd, schakelen hen in op bestaande projecten en geven hen kansen om nieuwe projecten uit te werken.

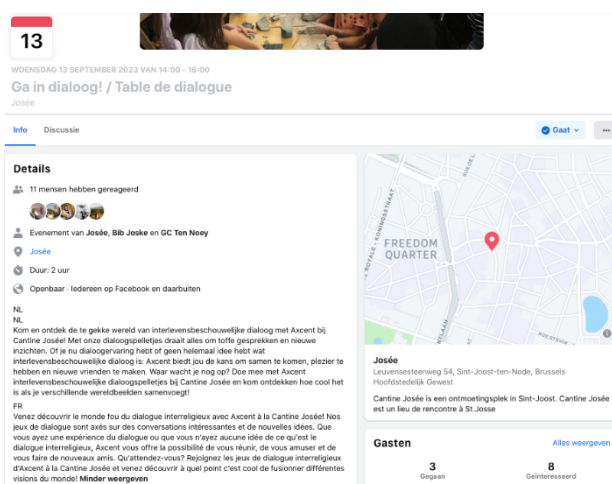
Publieksactiviteit: Cantine Josée

Op woensdag 13 september kwam Axcent opnieuw langs op Cantine Josée, de jaarlijkse tijdelijke ontmoetingsplek in Sint-Joost-ten-Node, georganiseerd door Gemeenschapscentrum Ten Noey, Bib Joske en andere lokale partners.

De woensdagnamiddagen op Cantine Josée staan telkens in het thema van 'speelnamiddagen' met verschillende soorten activiteiten voor kinderen en jongeren. Axcent verzorgde een programma met verschillende interlevensbeschouwelijke dialoogspelletjes. Tegelijkertijd waren er ook een knutsel/tekenatelier, een aantal sportieve spelletjes, een atelier gipsdecoratie en werden er pizza's gebakken in de mobiele oven.

Het uitgebreide aanbod aan activiteiten zorgde ervoor dat deelnemers gedurende de namiddag roteerden en van de verschillende activiteiten gingen proeven. Een twintigtal kinderen en jongeren namen verspreid over de hele namiddag deel aan de interlevensbeschouwelijke dialoogspelletjes van Axcent. De leeftijd van de doelgroep varieerde tussen de 7 en de 13 jaar, een jonger publiek dan Axcent gewoon is. Maar door de ervaring van het jaar voordien op Cantine Josée, wisten we dat we dit konden verwachten en werden de spelletjes zo toegankelijk mogelijk gemaakt voor elke leeftijd.

De activiteit begon met het 'waardeballonnenspel', waarbij deelnemers hun belangrijkste waarde noteren op een ballon, en daarna zo goed mogelijk voor deze ballon proberen 'zorgen'. Het spel stimuleert enerzijds zelfreflectie door de

deelnemers te laten nadenken over wat ze zelf belangrijk vinden en anderzijds leert het hen ook stilstaan bij wat anderen belangrijk vinden. Omdat de term 'waarde' nog niet bij elke deelnemer gekend was, werd de vraag geherformuleerd naar: 'Wat vind jij het belangrijkste in je leven?' De antwoorden van de deelnemers waren heel gevarieerd. Respect, familie en/of vrienden kwamen heel vaak terug, maar ook school bleek een belangrijk onderdeel van het leven voor de deelnemers te zijn. Daarnaast vonden ook twee deelnemers Allah het allerbelangrijkste, en één iemand schreef op zijn ballon 'Jezus' (zie foto).

Enkele traditionele spelletjes zoals domino, memory en een rebus werden in een interlevensbeschouwelijk jasje gestoken. Deze werden enthousiast onthaald door de deelnemers. Tijdens het spelen van de memory ontstond er zelfs een memory kampioenschap, gewonnen door deelneemster Hind. Deze overwinning had ze volgens zichzelf te danken aan het feit dat ze vorig jaar de memory ook al had gespeeld, en veel van de termen die in de memory voorkwam had onthouden.

Het doel van het laatste spelletje dat gepland was, had te maken met het herkennen van de symbolen van de verschillende levensbeschouwingen. De deelnemers werden in twee teams opgedeeld, en elk kregen ze een aantal levensbeschouwelijke symbolen (een fakkel, een kruis, een dharmawiel, een maan en ster, een dubbel kruis.... De begeleider stond een aantal meter verder en toonde telkens het symbool van een van deze levensbeschouwingen. De deelnemers moesten als eerste tot bij de begeleider lopen met het corresponderende symbool.

De levensbeschouwelijke diversiteit van de deelnemers werd zichtbaar tijdens het spelen van de spelletjes. Het grootste deel van de deelnemers waren moslims, maar er waren ook een aantal protestantse deelnemers, leerlingen die op school zedenleer volgden en een aantal onder hen die het 'nog niet echt wisten.'

Tijdens de spelletjes zelf werd er over de inhoud van de verschillende levensbeschouwingen gepraat, maar tussen de spelletjes door kwamen vooral de persoonlijke ervaringen van de jongeren naar boven. Bij het opruimen hielpen nog drie deelnemers mee en ontstond er een fijn gesprek over het belang van interlevensbeschouwelijke dialoog. Er kwamen vragen over de job bij Axcent en wat Axcent als organisatie precies doet, waarbij twee meisjes tot de conclusie kwamen dat ze later ook heel graag voor Axcent zouden werken 😊

Publieksactiviteit Dwaalzin: Unlocking Dialogue

Op woensdag 20 december stond de activiteit 'Unlocking Dialogue – spreken is zilver, luisteren is goud' gepland, een samenwerking tussen Axcent en Dwaalzin Brussel, de *jongerencommunity* van huisvandeMens Brussel. Het doel van de (inter)actieve avond was een antwoord zoeken op de vraag wat het betekent om in dialoog te gaan, aan welke voorwaarden een échte dialoog moet voldoen en hoe we onze dialoogvaardigheden kunnen aanscherpen. De oefeningen uit het Europese project *To Believe or Not To Believe* vormden de rode draad doorheen deze activiteit.

Omdat er slechts twee geïnteresseerden ingeschreven waren voor het evenement, besloten Axcent en Dwaalzin samen om de activiteit uit te stellen naar het voorjaar van 2024, na de examens van de studenten. Het publiek van de Dwaalzin-avonden bestaat voornamelijk uit studenten en wellicht lag deze datum te dicht bij de blokperiode.

2. TRAJECTEN OP MAAT

Axcent ondersteunt en begeleidt organisaties en individuen die met Brusselse jongeren in de vrije tijd aan de slag willen gaan rond levensbeschouwing en interlevensbeschouwelijke dialoog.

Op 31 januari zat Axcent samen met **JRS Belgium** om de samenwerking te bekijken en verder uit te bouwen. JRS is een katholieke NGO met als zending het begeleiden, dienen en verdedigen van de rechten van vluchtelingen en van mensen die met dwang verplaatst zijn. JRS kan Axcent versterken rond het thema migratie, Axcent kan JRS versterken rond de thema's interlevensbeschouwelijke dialoog en bevrijdingstheater. JRS werd daarom ook nauwer betrokken op het Europese project TBNTB. In december 2022 hadden twee medewerkers van JRS al deelgenomen aan de training rond bevrijdingstheater. Twee stagiaires van JRS werkten vervolgens mee aan de TBNTB-activiteiten met KAJ De Mug en Centrum West en bekeken hoe ze de werkvormen en werkwijze uit het project konden integreren in het project Plan Together waarbij gezinnen in detentie ondersteund worden. Twee medewerkers van JRS Belgium namen ook deel aan de voorstelling van de toolkit in november. Momenteel bekijken we de mogelijkheden om de inzichten van de toolkit ook in te zetten in een nieuw Europees project van JRS.

Op aangeven van het kabinet Dalle, kwam Axcent in contact met **Dialogue4all**. Dialogue4all is een dynamisch en praktisch vormingsproject met als doel een cultuur van ontmoeting en dialoog tot stand te brengen en een meer inclusieve, solidaire, duurzame en broederlijke samenleving op te bouwen. Dialogue4all wil jongeren opleiden tot dialoogambassadeurs en is actief in Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Ze werken op het snijvlak onderwijs en vrije tijd: jongeren worden vanuit het onderwijs toegeleid naar het project.

Op maandag 6 november gaf Axcent een workshop aan 33 jongeren en 6 begeleiders die deelnemen aan het project. In de workshop onderzochten we het verschil tussen dialoog en andere vormen van verbale uitwisseling zoals debat, polemieken en controverse. We verkenden ook de belangrijkste waarden via de oefening met de waardeballonnen zoals hierboven omschreven. Tot slot stonden we stil bij het belang

van luisteren in de dialoog. De oefeningen in de workshop waren gebaseerd op de tools en oefeningen uit het Europese project *To Believe or Not To Believe*. Een reactie van de begeleider: *“Nogmaals dank voor jullie toegewijde en enthousiaste*

bijdrage aan de tweedaagse. Het is erg goed gegaan, de jongeren zijn heel enthousiast vertrokken. Daar heeft jullie workshop daar zeker aan bijgedragen."

In het najaar zat Axcent op vraag van **huisvandeMens Brussel** samen om een mogelijk project te verkennen rond musea, verbindende communicatie en interlevensbeschouwelijke dialoog. Hierbij werd beslist om eerst een pilot naar volwassenen te doen in het najaar 2023 en daarna samen te bekijken hoe we de transfer naar een interlevensbeschouwelijke jongerenproject kunnen maken.

De workshop 'Dialoog op de werkvloer' tijdens **Compagnon de Route (JES)** vormde in 2022 het startpunt om het thema levensbeschouwing gemakkelijker bespreekbaar te maken tijdens het traject van de deelnemers rond tewerkstelling. JES vroeg op dat moment om een herhaling van de workshop in 2023. Er vond echter een personeelsswissel plaats binnen het team van JES, waardoor het aanbod uiteindelijk geen plaats meer kreeg in het traject. We stelden ook een workshop van Axcent voor tijdens het JES-congres in november, maar ook dit werd niet weerhouden omdat het niet paste in het aanbod van die dag. De vormingsverantwoordelijke binnen JES bekijkt nu of Axcent op een andere manier een workshop kan geven binnen de organisatie, bijvoorbeeld op een teamdag.

D'Broej Ratatouille, Miks en Chicago

Op dinsdag 31 oktober was Axcent te gast op het kamp van D'Broej Ratatouille, Miks en Chicago in de Hoge Rielen om er een workshop te geven aan 63 jongeren. Het thema van het kamp was identiteit en welzijn.

In de voormiddag verzorgde Axcent een workshop van twee uur met de 23 jongeren van de groep +16-jarigen. Het doel van de workshop was enerzijds stilstaan bij de eigen levensbeschouwelijke identiteit en anderzijds een bewustwording van de levensbeschouwelijke identiteit van de ander. In de workshop werden voornamelijk oefeningen uit forumtheater gebruikt. Er was echter voldoende ruimte om ook van het programma af te wijken, wat gebeurde toen er een interessante dialoog ontstond over het belang en de plek van levensbeschouwing in het leven van de deelnemers, die voornamelijk moslims waren. Ook hun persoonlijke invulling van de islam werd uitgebreid verkend.

In de namiddag verzorgde Axcent twee workshops van telkens twee uur met in totaal 40 jongeren van de groep -16-jarigen. Hoewel hiervoor hetzelfde programma en voorbereiding werd gebruikt als in de voormiddag, werden dit toch totaal andere workshops. Waar de jongeren in de voormiddag dieper in dialoog gingen met elkaar en er minder aandacht was voor de voorbereide oefeningen, gebeurde in de namiddag het omgekeerde.

Achteraf hoorden we van de begeleiders van de +16-jarigen dat ze het een interessante workshop vonden, en dat het de eerste keer was dat ze hun jongeren zo open over levensbeschouwing hadden horen spreken. Bij de begeleiders van de -16-jarigen was het hen opgevallen dat de jongeren rustig werden door de oefeningen en ze waren aangenaam verrast door hun ernst en motivatie waarmee ze de oefeningen volgden. Sindsdien bouwde Axcent een fijn contact op met D'Broej Ratatouille en werden er afspraken gemaakt om in 2024 samen nog activiteiten te doen.

Carte Blanche

Opgestart in 2022 op vraag van D'Broej Peterbos, ontwikkelde het project Carte Blanche zich verder in 2023. Het concrete doel is om een trektocht in de Pyreneeën te organiseren met levensbeschouwelijke insteek. Het bredere doel is om Brusselse jongeren van verschillende levensbeschouwing samen te brengen om letterlijk te leren samenleven.

Een stagiair bij Axcent verwoordt het zo:

Een essentieel idee achter Carte Blanche is het samenleven te bevorderen door dagdagelijkse activiteiten te organiseren. Zo gaan we samen op weekend waar we samen kunnen koken, samen kunnen slapen en wakker worden, samen kunnen kuisen... Het hoogtepunt van het project zou een reis zijn naar de Pyreneeën. Het idee hierachter is een breuk te creëren met het dagelijks leven en met de Brusselse context. Net door die breuk kunnen deelnemers zich focussen op hun spiritualiteit en op de dialoog tussen de verschillende deelnemende levensbeschouwingen. De bedoeling is ook op trekking te gaan en grenzen op te zoeken om op het mentale aspect van fysieke inspanningen te werken en dit te combineren met dialoogtafels.

De deelnemers gaan letterlijk samen op pad, tijdens activiteiten of uitstappen en leren elkaar diepgaand kennen. De partners in het project zijn Axcent, D'Broej Peterbos, D'Broej Centrum West, Dwaalzin/huisvandeMens Brussel en IJD Brussel. Axcent functioneert als lijm tussen de organisaties en heeft vooral de expertise rond interlevensbeschouwelijke dialoog. De andere partners hebben meer jeugdwerkexpertise.

In 2023 waren er activiteiten op 27 januari (maaltijd en een inhoudelijke uitwisseling rond islam) en op 11 maart (wandeling in Anderlecht, met o.a. bezoek aan de Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde Kerk). Op 3 april was het de bedoeling om een bezoek te brengen aan de synagoge Beth Hillel, gevolgd door een gezamenlijke iftar maaltijd. Door ziekte van de gastvrouw kon dit bezoek helaas niet doorgaan. We schakelden om en ontwikkelden een korte workshop op basis van de activiteiten van *To Believe or Not To Believe*. Hierbij ontstond een gesprek over waarden en het verschil tussen *rahma* en liefde. De activiteit werd gevolgd door een samen gekookte maaltijd.

Het project bereikt momenteel zo'n 30 jongeren. Het is een superdiverse groep, qua levensbeschouwing, gender, etnisch-culturele identiteit. Omdat we vaststelden dat het deelnemersaantal bij de activiteiten sterk varieerde (zes deelnemers in januari, elf in maart, negen in april), besloten we een weekend met de groep te plannen om in te zetten op de groepsbinding en de binding met het project. We kozen voor Bos en Brem, een locatie van IJD in de Kempense bossen.

Op 13 en 14 mei ging de groep voor het eerst samen op stap. Het weekend werd voorbereid met de jongeren van Centrum West en ook tijdens de tweedaagse kregen de jongeren zelf de kans om de activiteiten in te vullen. De krachtigste elementen in het weekend waren net de momenten die niet vooraf ingevuld waren. Tijdens de wandeling leken enkele deelnemers niet geïnteresseerd, maar

toen het avond werd, ontstond een uitermate diepgaand groepsgesprek rond zingeving en geloof.

Tijdens de evaluatie van het weekend, werd besloten dat de meerdaagse activiteiten meer impactvol zijn voor dit project. Weekends kunnen inzetten op groepsdynamica, inhoud en cognitiviteit en de directe, fysieke voorbereiding op de trektocht. Er is ook meer “tussentijd”, er is ruimte om wat gezegd of beleefd wordt te laten landen. Die tussentijd is minstens even belangrijk als de formele dialoogmomenten. Daarom besloten we hier verder op in te zetten.

Op 18 en 19 november vond een tweede weekend plaats, ditmaal in de stilteabdij van Zevenkerke. Het thema stilte (en de moeilijkheid hiervan) werd de rode draad tijdens het weekend. De groep wisselde uit met de paters en nam deel aan de gebedsvieringen. Maar opnieuw waren de cirkelgesprekken de sterke momenten in het weekend. De deelnemers vertelden over wat stilte voor hen betekent, reflecteerden over het eigen gedrag tijdens het weekend, maar ook erbuiten en bevroegen elkaar over elkaars ervaringen. Het weekend had een directe impact op de deelnemers, maar in de evaluatie benadrukten de begeleiders van Centrum West dat het effect van het stilteweekend voor velen pas echt duidelijk werd na het verblijf.

Door een humanitair project in Tanzania waar D'Broej Peterbos aan kon deelnemen in oktober, werd intussen samen met de partners besloten om de reis te verplaatsen naar februari 2024. Deze beslissing sloot minder goed aan bij de

agenda van Dwaalzin/huisvandeMens Brussel, waardoor zij momenteel als partner even wat meer op de achtergrond blijven. Ze blijven wel op de hoogte van het project via de WhatsApp-groep en kunnen op elk moment opnieuw instappen.

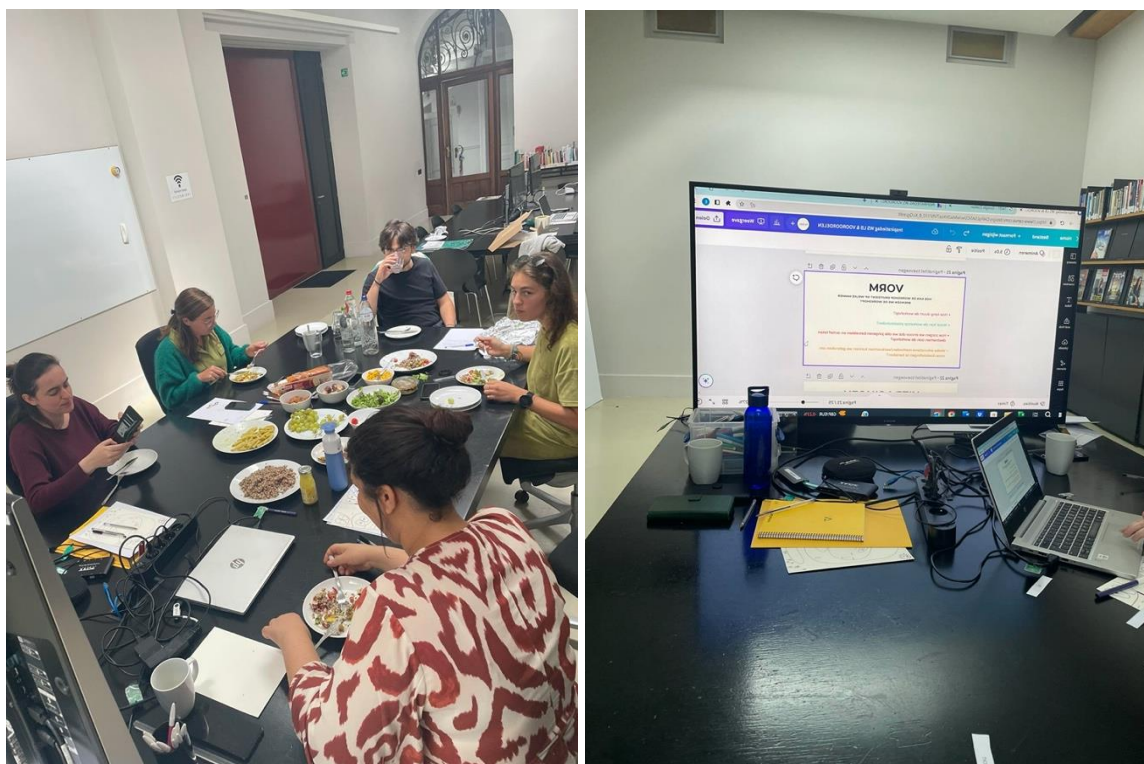
De droom van het project is om de werking verder te verankeren binnen het jeugdwerk, bijvoorbeeld door de opening van een interlevensbeschouwelijk jeugdhuis, waar jongeren over de vloer kunnen komen, deelnemen aan activiteiten en workshops, waar er ruimte is voor expo's. Maar vooral ook waar er plaats is om het thema levensbeschouwing bij zichzelf en bij elkaar te verkennen.

3. TOOLS & METHODIEKEN

Axcent ontwikkelt en biedt tools en methodieken aan voor interlevensbeschouwelijke dialoog waaruit organisaties kunnen putten. Dit aanbod wordt telkens geactualiseerd, breed gecommuniceerd en steeds verder uitgebouwd. De tools en methodieken worden ontwikkeld vanuit de onderwijscontext, maar zijn steeds breder inzetbaar.

Workshop levensbeschouwing en vooroordelen

Voor de ontwikkeling van de nieuwe workshop rond levensbeschouwing en vooroordelen werkte Axcent in 2022 samen met drie studenten theologie van de KU Leuven. Zij verzamelden materiaal dat een basis kon vormen voor de workshop (literatuurstudie en diepte-interviews). Met dit materiaal gingen we in 2023 aan de slag. Op 1 augustus werd een inspiratiedag georganiseerd met enkele begeleiders van Axcent om het materiaal verder uit te werken. Omdat veel van de workshops van Axcent hetzelfde format hebben en op elkaar lijken, was het doel van de inspiratiedag stil te staan bij de vorm en de manier waarop we de workshop zo aantrekkelijk en interessant mogelijk kunnen maken voor scholen en leerlingen. Tegelijkertijd was het ook een manier om input te verzamelen van workshopbegeleiders, die uiteindelijk de workshops in goede banen moeten leiden en elk met hun eigen achtergrond en expertise interessante invalshoeken kunnen belichten.

Op 19 oktober werd de workshop voor het eerst uitgetest op de DIP-dag van Odisee hogeschool, voor een groep van 25 studenten gezondheidszorg. Op basis van deze test werd de workshop nog verder verfijnd en wordt deze in het voorjaar van 2024 getest in verschillende Brusselse scholen.

Wat vond je van de workshop?

6 of 15 responded • 9 responses

Prachtig

Mocht betere time management hebben

Interessant maar na een tijd verloor je mijn aandacht omdat het net iets interactiever mocht om de aandacht beter te houden. Goed gedaan!

Interessant

Tof en interessant

Veel beter dan verwacht, ik verwachtte veel meer uitleg en uiteindelijk was het een leuke interactive les. Merci

Super leuk en informatief

.

Interessant, leuk, kort, ...

Workshop interlevensbeschouwelijke dialoog en bevrijdingstheater

Aan de hand van de oefeningen uit het Europese project *To Believe or Not To Believe* werd een workshop rond interlevensbeschouwelijke dialoog en bevrijdingstheater ontwikkeld. De workshop en oefeningen werden al in verschillende vormen uitgetest in het jeugdwerk zoals hierboven omschreven: op kamp bij D'Broej, tijdens de activiteit op Cantiné Josée, bij een van de activiteiten van Carte Blanche en op de tweedaagse van Dialogue4all. De workshop en oefeningen vormden ook de basis voor de Dwaalzinavond "Unlocking Dialogue". Deze workshop is heel flexibel en kan aangepast worden aan de verschillende noden van de doelgroep. De focus ligt vooral op het bewustzijn rond waarden, het belang van luisteren en het stilstaan en ervaren van dialoog als verschillend van andere uitwisselingsvormen.

Vanaf 2024 zal de workshop verder uitgerold worden en worden getest in verschillende Brusselse scholen.

4. AANBOD VOOR NIEUWKOMERS

Axcent werkt een aanbod uit voor (jonge) nieuwkomers en hun begeleiders rond interlevensbeschouwelijke dialoog.

Dialoogtafels met Bon

In het voorjaar van 2023 organiseerden Axcent, Bon en studenten gezinswetenschappen (Odisee) drie dialoogtafels met nieuwkomers om te verkennen wat hun noden en ervaringen zijn rond levensbeschouwing in het thuisland en in België en welke plaats levensbeschouwing speelt in het integratietraject. Axcent coachte de studenten gezinswetenschappen en stelde samen met hen een format op voor de dialoogtafels met daarin spelvormen, stellingen en gespreksvragen.

De eerste en tweede dialoogtafel vonden plaats met cursisten Maatschappelijke Oriëntatie van Bon, hier waren telkens zeven deelnemers. De derde dialoogtafel was open voor een breder publiek en vond plaats in Gemeenschapscentrum Ten Noey met een gemixte groep van negen Brusselaars, recentere en oudere nieuwkomers.

Alle groepen drukten het belang uit om samen te komen, uit te wisselen en te leren van elkaar. Het doel van deze samenkomsten ligt vooral in het delen van verhalen en ervaringen. Dit brengt de deelnemers tot reflectie en besef. De nood ligt dus niet in het informeren of het vergaren van kennis, maar om het eigen verhaal te kunnen brengen en te kunnen delen met elkaar. Op die manier gaan ze zich ook wat minder eenzaam voelen.

Tijdens de dialoogtafels hebben we meermaals de opmerking gekregen dat de deelnemers het fijn zouden vinden dat er meer aandacht besteed wordt aan dit maatschappelijk thema. We merkten dat de meesten echt nood hebben om te spreken over “geloof” en “levensbeschouwing”. Geloof wordt nog steeds gezien als ieder voor zich. Het wordt gezien als een persoonlijk aspect dat je niet zo snel gaat delen met anderen. We zouden bijna denken dat het wordt bekeken als een taboe terwijl er heel wat mensen juist de nood ervaren om dit met anderen te delen. Sommige deelnemers gaven aan dat het pas de eerste keer was dat ze de kans kregen om over hun levensbeschouwing te praten en dat het deugd deed om dit eindelijk te kunnen doen. Het helpt om de eenzaamheid te doorbreken.

Om te leren van elkaar en uit te wisselen is het net interessant om de groep zo divers mogelijk te maken. Op deze manier wordt de realiteit van de context in kaart gebracht. Dat brengt nieuwe inzichten, belevingen en ook netwerken tot stand. Die diversiteit geldt zowel voor de aanwezigheid van verschillende levensbeschouwingen en religies, als voor het samenbrengen van Brusselaars, recente en oudere nieuwkomers.

De resultaten van dit traject werden voorgesteld aan de coördinatoren van Bon tijdens een teammeeting in september, zie de presentatie en een beknopt verslag met mogelijke verdere pistes voor het project in bijlage. Samen bekijken we momenteel de mogelijkheden om de dialoogmomenten structureel te installeren en het tegelijkertijd haalbaar te houden voor de organisaties (financieel en praktisch). De werving van de deelnemers is een uitdaging. Hierbij moet extra aandacht zijn voor de toegankelijkheid van de dialoogmomenten, bijvoorbeeld door opvang te voorzien voor kinderen van de deelnemers. Of door dialoogmomenten te voorzien op verschillende momenten: overdag, 's avonds, in de week of in het weekend. Maar ook door aandacht te hebben voor de mobiliteit en het netwerk van de deelnemers (waar te vinden? band met het gebouw? bereikbaarheid?). Vertrouwenspersonen en persoonlijk contact helpen om deelnemers toe te leiden, maar zijn tegelijkertijd tijdsintensief en sterk persoonsgebonden.

II. EUROPEES PROJECT TO BELIEVE OR NOT TO BELIEVE (TBNTB)

In 2022 diende Axcent voor het eerste een dossier in voor een Erasmus+-project (youth). In het project *To Believe or Not To Believe? Why Not Living Together?* werken we samen met Giolli coop (Parma, Italië) en Red Incola (Valladolid, Spanje) rond **interlevensbeschouwelijke dialoog, bevrijdingstheater, nieuwkomers** (1e generatie) en jongeren met een migratieachtergrond (2e, 3e, 4e generatie). Dit project zit op het kruispunt van de werking met nieuwkomers en de jeugdwerking en liep van 1 september 2022 tot en met 29 februari 2024.

Na een training in bevrijdingstheater in december 2022, was het de bedoeling dat elke partner in eigen context een piloottraject uitstippelde van 15 à 20 uur. Tot de training in december, was bevrijdingstheater een volledig onbekend terrein voor Axcent. Ook na de training bleef er wat onzekerheid of we wel voldoende capaciteit hadden binnen de organisatie om dit project te kunnen dragen. Daarom stelden we een **team van 4 mensen** samen die het project zouden begeleiden. Onder hen ook een van de begeleiders uit het onderwijsproject die een achtergrond heeft in theater en ook al wat ervaring had met bevrijdingstheater.

Omdat Axcent geen eigen jongerengroep heeft, legden we vervolgens contacten met verschillende andere organisaties: KAJ De Mug, Centrum West, JRS Belgium, Masir Avenir, Rode Kruis Opvangcentrum Alseberg, Fedasil Opvangcentrum Klein Kasteeltje, Fedasil opvangcentrum Molenbeek, Fedasil opvangcentrum Dilbeek, Minor Ndako Anderlecht en AIF+.

Met een extra budget van de VGC organiseerden we twee **toeleidingsactiviteiten**, één met KAJ De Mug en één met D'Broej Centrum West. Het doel van de eerste twee activiteiten was vooral om jongeren kennis te laten maken met Axcent als organisatie, met het project en met de methodologie van bevrijdingstheater.

Op zaterdag 18 februari waren we welkom op het **weekend van KAJ De Mug** en deden we 2 uur lang oefeningen rond bevrijdingstheater met een groep van 25 deelnemers. We introduceerden o.a. de eigen ontwikkelde oefening met de waardeballonnen zoals eerder in dit verslag omschreven. De deelnemers waren tussen 16 en 21 jaar en op verschillende manier gemixt: jongens-meisjes, eerste en tweede generatie nieuwkomers, verschillende levensbeschouwingen (moslim, katholiek, niet gelovig).

De jongeren zelf vonden het leuk, stelden dat ze elkaar beter leerden begrijpen door de oefeningen, bijvoorbeeld door de oefening waarin iemand een standbeeld moet maken. Door uit te beelden hoe iemand zich voelt, ga je dit echt voelen waardoor je elkaar beter begrijpt. Negen jongeren stelden zich uiteindelijk kandidaat om deel te nemen aan het pilootproject.

Op zaterdag 18 maart organiseerden we dezelfde activiteit opnieuw, nu in **D'Broej Centrum West** met een groep van 15 jongens tussen 15 en 18 jaar die allen moslim waren. Ze waren allen opgegroeid in Molenbeek en hadden allen een migratieachtergrond, maar niemand van hen behoorde tot de eerste generatie.

Hier liep de oefening met de waardeballonnen net moeizaam. Daarom besloten we om het programma om te gooien, een cirkel te maken en in gesprek te gaan over de oefening en de waarden die tijdens deze oefening werden aangehaald. Hoewel zeker niet elke jongere het woord nam, kwamen er wel veel verschillende stemmen aan bod en luisterde iedereen naar elkaar. Volgens hen is hun levensbeschouwing hetgeen wat hen op het juiste pad brengt en houdt omdat er bepaalde waarden gekoppeld zijn. Waarden zoals respect voor familie, niet stelen, anderen geen leed veroorzaken, niet moorden... komen uit hun religie. Ook vanuit Centrum West engageerde een groep jongeren zich om deel te nemen aan het verdere project.

Het uiteindelijke **pilootproject** werd gerealiseerd met de Europese middelen. Op vraag van de jongeren werd dit project uitgewerkt in de vorm van een weekend waarin de jongeren samenkwamen om interlevensbeschouwelijke dialoog en forumtheater te verkennen én te verbinden met elkaar. Op donderdag 18 mei 2023 vertrokken de jongeren van KAJ de MUG en het Rode Kruis opvangcentrum Alseberg naar Destelheide in Dworp voor een driedaags weekend. Helaas kon de groep van D'Broej Centrum West op het laatste moment toch niet meegaan, waardoor er uiteindelijk slechts drie deelnemers waren op het weekend. Desondanks was het weekend een succesvolle en waardevolle ervaring voor de aanwezige jongeren.

Op de eerste dag namen we uitgebreid de tijd om kennis te maken met elkaar en werden de verwachtingen van het weekend naar elkaar toe uitgesproken. We gebruikten onder andere ook de oefening met waardeballonnen om elkaars waarden en levensbeschouwing te leren kennen. We sloten de dag af met een avondwandeling in de rustgevende, groene omgeving van Dworp. Tijdens de

wandeling beantwoordden we in duo's vragen, om elkaar nog beter te leren. We namen ook even de tijd om uit te rusten en elkaars lievelingsmuziek te beluisteren.

De tweede dag startte met een opwarming om lichaam en geest volledig wakker te maken. Daarna volgde een oefening om het verschil tussen controversie, polemie, debat en dialoog te illustreren en verduidelijken. Een belangrijke oefening, omdat deze de basis legde voor het verdere verloop van het weekend. De concepten werden in het lang en breed besproken, vertaald naar de verschillende moedertalen van de deelnemers en ook uitgebeeld, waardoor de link met forumtheater ook meteen werd gelegd.

In de namiddag deed de groep een aantal theateroefeningen om situaties te vinden die geschikt waren als voor het forumtheater. De jongeren werkten samen om deze scènes te bedenken en uit te voeren. Uiteindelijk werd er één situatie uitgekozen en gespeeld. 's Avonds kregen we de kans om een proefvoorstelling bij te wonen over (leren) omgaan met verdriet en rouw, gecreëerd door de *artists-in-residence*. Om de avond op een luchtigere en gezellige manier af te sluiten, speelden we daarna ook nog de hele avond gezelschapsspelletjes.

De laatste dag namen we de tijd om onze ervaringen met elkaar te delen. We bezochten de expo in het hoofdgebouw en gebruiken de kunstwerken die er hingen om onze ervaringen van het weekend te illustreren en te evalueren. De jongeren gaven aan dat het weekend niet alleen bijgedragen heeft aan de bevordering van interlevensbeschouwelijke dialoog, maar ook hun persoonlijke groei. Het gaf hen de kans om te genieten van een moment van rust en reflectie in de prachtige en groene omgeving van Destelheide. Het bood hen de gelegenheid om bij te leren over de kracht van de dialoog, de verscheidenheid aan emoties die iemand kan voelen, hun eigen levensbeschouwing en die van anderen en tot slot ook stil te staan bij situaties van onderdrukking tijdens het zoeken en spelen van de forumsène.

Als vorm van compensatie voor het geringe aantal deelnemers aan het weekend organiseerde Axcent in de zomermaanden **twee extra activiteiten in het Rode Kruis Opvangcentrum in Alseberg**.

Een eerste activiteit vond plaats op woensdag 19 juli. De jongeren hadden nog geen idee wat hen te wachten stond of wat de activiteit precies zou inhouden. De belofte dat er chips en cola aanwezig zullen zijn, hielp om de activiteit aantrekkelijker te maken en wat jongeren te ronselen. Uiteindelijk bleek tijdens de sessie dat het vooral een komen en gaan was van jongeren. Van de 13 jongeren die passeerden, waren er 6 aanwezig van begin tot einde.

In deze activiteit werkten we vooral rond kennismaking: welke talen spreken de jongeren, in welke landen zijn ze geboren, favoriete eten, kleur, seizoen, dier, activiteit... Toen het onderwerp religie ter sprake gebracht werd, gaven de jongeren aan dat het goed is om hierover te praten met elkaar. De meerderheid beschouwde zich als moslim, maar er waren ook twee protestantse jongeren. Op de vraag of ze hierover met elkaar soms spreken, zeiden ze van niet. Ze vertelden dat ze het niet nodig vinden, dat iedereen vrienden kan zijn met elkaar ook al gelooft deze persoon misschien in een andere God. We eindigden de namiddag met de oefening van de waardeballonnen.

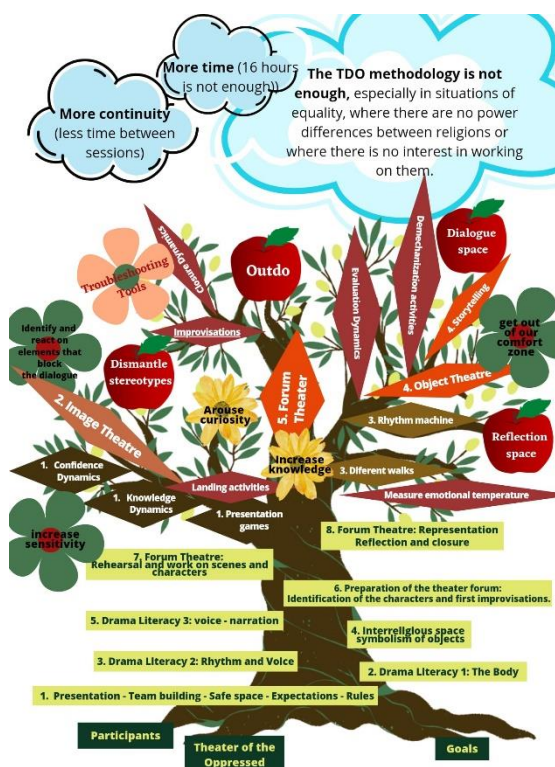

De tweede activiteit vond plaats op woensdag 26 juli met als thema **praten over emoties en ze herkennen**. De bedoeling was verder te gaan op de activiteit van de vorige keer, maar in de groep van ongeveer twaalf jongeren, waren er slechts drie bekende gezichten.

De jongens kregen een lijst met emoties in verschillende talen en kregen de tijd om de lijst af te gaan en aan te duiden welke emoties zij momenteel ervaren. Een voor een kregen de jongens de kans om dit te delen met de hele groep. Wie dit niet wou delen, mocht dit voor zichzelf houden. Uiteindelijk bleek iedereen comfortabel genoeg om over zijn gevoelens te praten voor de groep. Bij bijna alle jongeren kwamen er zowel positieve als negatieve emoties naar boven. Een rode draad was bij velen dankbaarheid. Dankbaar dat ze in het opvangcentrum konden verblijven, dat ze lieve begeleiders hadden, dat mee mochten doen aan deze activiteit, dat ze vrienden gemaakt hebben in het opvangcentrum, dat ze naar school konden gaan, dat ze het conflict in hun land kunnen heb ontvluchten, dat ze de vlucht overleefd hebben... Toen we vroegen of hun levensbeschouwing hier iets mee te maken had, vond het grootste deel van de groep van wel. Ook bidden gaf velen rust en vertrouwen in de toekomst.

Daarna gingen we verder met een iets actievere oefening. Deze keer kozen ze afbeeldingen die pasten bij hun emoties. Iedereen vertelde aan de groep waarom men deze foto koos en waarom dit het best aansloot bij het gevoel dat ze op dat moment hadden. Daarna mocht de persoon rechtover diegene die de afbeelding toonde, uitbeelden hoe dit gevoel er zou uitzien. Dit laatste was bedoeld als een eerste introductie in de wereld van het forumtheater. De eerste uitbeeldingen waren wat onwennig, maar hoe langer hoe meer mensen gingen uitbeelden ook al was het niet hun beurt. We sloten de sessie af door een minuut lang de ogen te sluiten en stil te zijn terwijl we reflecteerden en écht probeerden te voelen hoe we ons voelden tijdens en na deze sessie.

De begeleider stelde dat de sterkte van de tweede sessie erin lag dat de jongens de kans kregen om na te denken en eerlijk te zijn over hun emoties en daarnaast ook echt een praktisch handvat kregen in de vorm van de lijst met de verschillende emoties en de vertaling. Hij vertelde dat wanneer hij de jongens in de gang tegenkomt het altijd 'goed' met ze gaat, ook al is dit niet altijd zo. Hij hoopte dat ze nu specifiekere kunnen (of durven) benoemen hoe het met ze gaat. Hij gaf ook aan de lijst te willen gebruiken voor individuele gesprekken met de jongeren die hij begeleidde. De jongeren zelf kregen de lijst met emoties en vertalingen ook mee, opdat ze deze nog zouden kunnen gebruiken als ze met hun emoties in de knoop zaten.

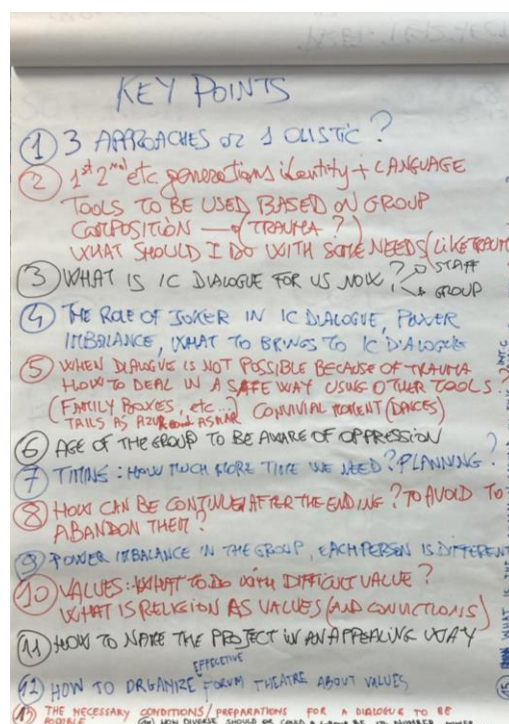

Als volgende stap in het project organiseerden we begin juli 2023 een **driedaagse feedback seminar in Valladolid** waar we uitwisselden over de terreinervaringen in Spanje, Italië en België en samen met de partners beslissingen namen over de inhoud van de toolkit. Het seminar was gepland voor eind juni, maar werd verplaatst naar begin juli om te passen in de agenda's van alle betrokken partners.

Op de eerste dag deelden Red Incola, Giolli en Axcnt in detail hun eigen terreinervaringen, waarbij elke organisatie elkaar kon bevragen over de gemaakte keuzes en de verzamelde inzichten en resultaten.

Op de tweede en derde dag bespraken we enkele cruciale, fundamentele vragen in functie van het samenstellen van een toolkit waarin onze ervaring gebundeld zouden worden om zo ook anderen (jeugdwerkers, organisaties, scholen...) te inspireren. Deze vragen (zie afbeelding) en discussies gingen verder dan alleen de inhoud van de piloottrajecten, maar hielpen ons ook nadenken over meer algemene terugkomende thema's als tijdmanagement, communicatie en projectmanagement.

De vraag hoe rekening te houden met de machtsongelijkheid in een groep, bleef onbeantwoord tijdens het seminarie. Daarom organiseerden we op 22 augustus een extra online gesprek over dit onderwerp.

De ervaringen uit de pilootprojecten werden neergeschreven in een **toolkit**. In de toolkit vindt de lezer een theoretisch kader rond interlevensbeschouwelijke dialoog en Theatre of the Oppressed, een beschrijving van de drie trajecten in Spanje, Italië en België, onze *lessons learned* en tien oefeningen om direct mee aan de slag te gaan. De toolkit was enkel voorzien in het Engels, Spaans, Italiaans en Frans. Dankzij het budget van de VGC kon de toolkit ook in het **Nederlands** gerealiseerd worden. De Franstalige en Nederlandstalige toolkit zijn in bijlage terug te vinden.

De toolkit werd voorgesteld aan het publiek tijdens een **publieksactiviteit** op donderdag 23 november in het huisvandeMens Brussel. Het publiek bestond uit een bonte verzameling leden van organisaties als KAJ De Mug, Dwaalzin-huisvandeMens, Motief vzw, House of Compassion, JRS en uiteraard ook Axcent. In totaal namen 13 mensen deel aan de activiteit. Andere organisaties, zoals D'Broej, reageerden dat ze niet konden deelnemen, maar wel interesse hadden in de toolkit.

We begonnen de avond met een **keynote van Juul Brandsma**. Juul werkte zelf mee aan het TBNTB-project, dat de inspiratie werd voor haar scriptie die ze schreef met oog op het behalen van de master wereldreligies aan de KU Leuven. In dit onderzoek ging Juul op zoek naar een antwoord op de vraag: *Kan forumtheater van Augusto Boal gebruikt worden voor het faciliteren van interlevensbeschouwelijke dialoog en in hoeverre sluit deze methode aan bij een social justice benadering van interlevensbeschouwelijke dialoog?* Tijdens de keynote deelde ze haar ervaringen en inzichten die ze opdeed gedurende het project.

Vervolgens werden de deelnemers meegenomen in het TBNTB-verhaal van Axcent. We hadden het over de aanleiding en het ontstaan van het project, de partners van TBNTB en het verloop van het traject in de Brusselse context. We probeerden de deelnemers niet alleen te inspireren door ons verhaal te vertellen, maar we wilden ze ook de mogelijkheid geven om TBNTB te voelen en ervaren door een oefening uit de toolkit samen uit te proberen. De oefening met de waardeballonnen kon daarom niet ontbreken. We eindigden het verhaal van ons traject met onze conclusies, aandachtspunten en mogelijkheden voor de toekomst en dus ook uiteraard... de onthulling van de online TBNTB toolkit.

III. PROJECT “INTERLEVENSBESCHOUWELIJKE DIALOOG OP SCHOOL”

Het project “interlevensbeschouwelijke dialoog op school” speelt in op de vraag vanuit het onderwijs om aan de interlevensbeschouwelijke competenties van de leerlingen te werken. Dit project vertrekt vanuit de opgedane expertise in de Brusselse context en verspreidt dit verder naar alle scholen van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en Vlaanderen. Binnen dit project wordt lesmateriaal ontwikkeld om te werken aan interlevensbeschouwelijke dialoog in de klas. Een team van begeleiders leidt de activiteiten in goeie banen.

1. Overzicht van de activiteiten in 2023

In 2023 heeft Axcent een totaal van **105 workshops en activiteiten** georganiseerd en begeleid in het onderwijs, goed voor 260 uur. We bereikten hierbij **2260 leerlingen**, onder wie 328 uit Brussel. Opvallend is dat de meeste activiteiten zich concentreerden in de eerste graad en richtingen binnen de arbeidsmarktfinaliteit (het vroegere BSO), waarbij vooral stadsspelen veel gespeeld werden met leerlingen in richtingen binnen de arbeidsmarktfinaliteit. Voor de tweede graad zien we het minst aantal aanvragen.

Daarnaast gaf Axcent **meerdere workshops en lezingen voor leerkrachten**:

een workshop ILD tijdens de Dag van de Godsdienstleerkracht in West-Vlaanderen op 8 maart, een workshop ILD tijdens een studiedag voor leerkrachten NCZ uit Vlaams-Brabant en Brussel op 25 april, twee keynotes op 9 en 16 november op de studiedagen van het Stedelijk Onderwijs Antwerpen voor leerkrachten LBV in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs en een workshop voor leerkrachten LBV in het GO! op de provinciale studiedag van het GO! in Hasselt op 29 november. Deze studiedag kaderde in het traject waarbij in de derde graad van het secundair onderwijs binnen het GO! één uur levensbeschouwing vervangen wordt door interlevensbeschouwelijke dialoog.

Axcent werkte ook actief mee aan enkele **projecten van de Odisee Hogeschool**:

- Op 20 januari wisselde Axcent uit met onderzoekers Pascal De Bruyne en Sylvie Van Dam over hun onderzoeksproject rond religieuze en levensbeschouwelijke solidariteitspraktijken. Axcent bracht de onderzoekers in contact met verschillende gemeenschappen. Daarnaast werd begin februari ook een focusgroep gehouden met de begeleiders van Axcent rond het thema solidariteit.
- Op 2 maart vertelde Axcent tijdens de meertaligheidsdag van de opleiding sociaal werk over het opzetten van dialoog in een meertalige context. We deden dit aan de hand van enkele concrete projecten en initiatieven zoals de dialoogtafels met Bon, de ervaringen binnen TBNTB, de workshops met jongeren of de dialoogspelletjes tijdens Cantine Josée.
- Op 19 oktober organiseerde Axcent meerdere activiteiten tijdens de DIP-dagen van Odisee (studiegebied gezondheidszorg). Dit jaar stonden er twee stadsspelen, een workshop “interlevensbeschouwelijke dialoog op de werkvloer” en de nieuwe workshop rond vooroordelen op het programma. In totaal participeerden 72 studenten aan deze activiteiten.
- Tot slot is Axcent partner in Waarde(n)Burger, een nieuw onderzoeksproject van onderzoekskern Exploratio (studiegebied onderwijs) rond waardegeladen kritisch denken. In het project wordt een gesprekstoel ontwikkeld om de interlevensbeschouwelijke dialoog te bevorderen rond gevoelige samenlevingsthema's. Na twee jaar loopt het project af en is het de bedoeling dat het materiaal zo veel mogelijk gebruikt wordt in de praktijk. Axcent kan deze tool ook gaan gebruiken in het eigen materiaal en de workshops die ontwikkeld worden, de begeleiders van Axcent zullen worden opgeleid om met het materiaal aan de slag te gaan.

2. Aanbod aan activiteiten

Het aanbod bestaat uit een **mix aan activiteiten**: van een workshop rond 'levensbeschouwelijke helden en heldinnen' (activisme) in de eerste graad, over een workshop rond migratie en levensbeschouwing voor de tweede graad, tot een escapegame rond het verhaal van Abraham en Ibrahim in de derde graad. In de eerste graad bleken de cluedo en de webinar het populairst. Hierbij werden ook veel pakketten aangevraagd om de cluedo op zelfstandige basis te spelen. Bij de tweede graad werden de stadspel het meest aangevraagd. In de derde graad zien we vooral de escapegame terugkomen in de aanvragen, gevolgd door het stadspel en de workshop levensbeschouwing en seksualiteit.

Het feit dat scholen nog steeds veelvuldig contact zoeken met de **Brusselse context** werd bevestigd door de cijfers van het stadspel en de bezoeken aan levensbeschouwelijke huizen. Scholen die interesse hadden om met getuigen van verschillende levensbeschouwingen in dialoog te gaan, konden beroep doen op de levensbeschouwelijke sprekers voor de klas. Dit werd voor drie verschillende scholen georganiseerd.

De vraag naar workshops voor leerkrachten leidde tot de ontwikkeling van de workshop **“ABC van de interlevensbeschouwelijke dialoog”**. Deze workshop belicht de essentie van interlevensbeschouwelijke dialoog. Samen duiken we in de diepte om te ontdekken wat effectief is en wat niet, en hoe we deze cruciale gesprekken kunnen aangaan. We verkennen fundamentele begrippen en principes zoals het verschil tussen dialoog, debat, controverse en polemiek en bieden concrete handvatten in de vorm van praktische werkvormen.

Gezien de voortdurende veranderingen in de belevingswereld van jongeren vinden we het belangrijk om ons **materiaal up-to-date** te houden. Dit doen we door steeds feedback te verzamelen van zowel leerkrachten, leerlingen als workshopbegeleiders.

Een van de belangrijkste aanpassingen aan de activiteiten was het toevoegen van **nabespreking bij elke workshop**, waarbij we telkens dezelfde opdeling hebben toegepast. Deze aanpak bevordert consistentie en diepgang in de reflectie na elke sessie. Hierdoor wordt impact van onze workshops groter en krijgen we waardevolle feedback om ons materiaal *up-to-date* en kwaliteitsvol te houden.

In 2023 werd ook het **stadsspel** in een nieuw jasje gestoken. Het oude format waarbij de groepen samen met een begeleider op stap gingen, werd achterwege gelaten en er werd een nieuw format bedacht waarbij de leerlingen zelfstandig in groepjes op stap kunnen gaan. Het nieuwe format kwam er enerzijds op vraag van de leerkrachten om de kosten te drukken, maar anderzijds ook op vraag van de leerlingen die zelf graag op verkenning gaan in de stad. Het blijft wel nog steeds mogelijk om de wandeling te doen met begeleiding van Axcent. Ook de opdrachten bij de levensbeschouwelijke plekken werden geactualiseerd en er werden drie nieuwe plekken toegevoegd aan het spel. Bij Klein Kasteeltje krijgen de leerlingen nu een uitleg te lezen over wat er zich precies binnen én net buiten de muren van het gebouw afspeelt. De boeddhistische tempel Hoa Nghiêem werd toegevoegd, omdat leraren en leerlingen aangaven dat er in het stadsspel wat te weinig aandacht werd gegeven aan oosterse levensbeschouwingen. Tot slot werd ook de muurschildering van Ihsane Jarfi toegevoegd, waarbij de leerlingen zijn verhaal kunnen lezen.

De **Cluedo-workshop** werd gespeeld door enkele leerkrachten van een school in Geel. Hun waardevolle feedback en inzichten leidden tot verfijningen en verbeteringen die de algehele ervaring voor leerlingen versterken. De lay-out kreeg een update en opdrachten werden aangepast zodat deze toegankelijker zijn voor zowel de A-stroom als B-stroom. Daarnaast werd er ook een speldbord ontworpen.

Verder wordt er momenteel ook gewerkt aan het vernieuwen van het **bordspel Bruggenbouwers** en hebben we plannen om een algemene inleiding en uitleiding bij elke workshop te voorzien. We willen duidelijkheid bieden aan leerkrachten over hoe ze hun leerlingen kunnen voorbereiden op de workshop en hoe ze de inzichten kunnen blijven benutten na afloop.

Tot slot, om tegemoet te komen aan de diverse behoeften van scholen, hebben we ons aanbod uitgebreid met **meer zelfstandig materiaal**, zoals pakketten voor stadsspelen, en materiaal dat beter binnen de budgetten van scholen past, waaronder ook **gratis online materiaal**. Bovendien hebben we ons gericht op het aanpassen van ons materiaal aan de verschillende niveaus van leerlingen om tegemoet te komen aan verschillende leerstijlen en capaciteiten. Op deze manier willen het aanbod voor iedereen toegankelijk maken, zodat we elke leerling de kans kunnen geven om te profiteren van onze programma's.

Het volledige aanbod is te bekijken in dit overzicht:

Axcent vzw

Believe it or not, it still matters

Wil je graag werken rond **interlevensbeschouwelijke dialoog** in de klas? Heb je graag begeleiding bij het invullen van de **interlevensbeschouwelijke competenties**? In deze brochure vind je meer informatie over onze werking binnen het secundair onderwijs in Vlaanderen en Brussel.

Axcent is een pluralistische organisatie uit Brussel waar **interlevensbeschouwelijke dialoog** centraal staat. Al jaren organiseren we rond dit thema activiteiten met **nieuwkomers en jongeren** in de vrije tijd en het onderwijs.

Cluedospel rond feesten en rituelen

Levensbeschouwelijke sprekers

Stadsspel Brussel Extra Levensbeschouwelijk

Escape game Abraham of Ibrahim!?

Bordspel Bruggenbouwers

Ontdek ons aanbod!

Believe it or not, it still matters

Onze workshops

Eerste graad	Tweede graad	Derde graad	Zevende jaar + hoger onderwijs	Alle graden	Leraren en directie
Workshop: levensbeschouwelijke helden 2 lesuren €140	Bordspel: Bruggenbouwers 2 lesuren €140	Workshop: levensbeschouwing en seksualiteit 2 lesuren €140	Workshop: dialoog op de werkvloer 2 lesuren €140	Webinar: levensbeschouwelijke plaatsen 2 lesuren €140 (begeleider ter plaatse) €120 (begeleider online)	Levensbeschouwelijke sprekers Op maat
Cluedo: feesten en rituelen 2 lesuren €140	Workshop: levensbeschouwing en migratie 2 lesuren €140	Workshop: levensbeschouwing en geweld 2 lesuren €140		Bezoeken aan levensbeschouwelijke huizen in Brussel Op maat	ABC van de interlevensbeschouwelijke dialoog 2,5 uur €250
	Stadsspel Brussel Extra Levensbeschouwelijk 3 uur in Brussel €210	Escapegame: Abraham of Ibrahim!? 2 lesuren €140			

Ontdek het hele aanbod op www.axcent.org/nl/dialoog-op-school

Met steun van de VGC

Dit aanbod wordt steeds aangevuld. Bekijk het meest recente aanbod op www.axcent.org

IV. OOK DIT IS AXCENT

1. Ceremonie voor de straatdoden

Jaarlijks brengen tientallen organisaties – verzameld in een ‘collectief’ – in samenwerking met de stad Brussel en met de steun van de levensbeschouwelijke gemeenschappen hulde aan personen met een verschillende levensbeschouwelijke achtergrond die aan hun dakloos bestaan in Brussel gestorven zijn.

Op **woensdag 24 mei 2023** vond een nieuwe “Ceremonie voor de Straatdoden” plaats in het Brusselse stadhuis. Op vraag van het collectief werd de levensbeschouwelijke insteek van het moment vernieuwd en werd aan Axcent gevraagd om zelf een tekst te schrijven. Onderstaande tekst werd gebracht door Fien Ingelbrecht (coördinator van Axcent) en Olivia Cahay (stagiaire en vrijwilliger bij Axcent):

Goeiemorgen en welkom iedereen, op deze jaarlijkse ceremonie voor de straatdoden. Een ceremonie die elk jaar opnieuw raakt, ontroert en onder de huid kruipt. We zijn dan ook vereerd om hier vanuit Axcent opnieuw een bijdrage aan te mogen leveren.

De straten van onze stad zijn plekken waar mensen van diverse achtergronden samenkomen. Het zijn plekken waar culturen elkaar kruisen, waar verschillende religies en overtuigingen elkaar ontmoeten. En tegelijkertijd zijn het plekken waar jaarlijks te veel mensen hun leven verliezen. Vandaag komen we samen om die levens te eren en te herdenken, maar ook om stil te staan bij de fundamentele onrechtvaardigheid van deze realiteit.

Dans un monde où nous sommes trop souvent aveugles à la souffrance des autres, nous vous invitons aujourd'hui à reconnaître la complexité de chaque être humain. Nous pouvons guérir l'aveuglement de la société en nous levant ensemble. En racontant et en partageant l'histoire de ceux qui vivent dans la rue, nous ramenons l'humanité et la compassion dans notre société. Cela nous rappelle que nous sommes tous des êtres humains avec des rêves, des désirs, des sentiments et une histoire. Ces histoires nous confrontent également à la vérité inconfortable que nous sommes tous vulnérables. En tant qu'êtres humains, nous sommes inséparablement liés les uns aux autres. Il découle de ce lien que nous sommes responsables de l'autre et que nous devons en prendre soin. C'est aussi ce que nous apprennent les différentes convictions qui nourrissent spirituellement notre ville.

Doe niet aan een ander wat je zelf niet wil. Of behandel anderen zoals je zelf behandeld wil worden. Deze Gulden Regel is de morele basis in bijna alle culturen, religies en levensbeschouwingen. Het is dus niet voldoende om enkel voor jezelf te zorgen. Nee, we zijn allemaal ook medeverantwoordelijk voor de ander, voor elkaar. Dit bereik je niet door een enkele goede daad per dag te doen of je te beperken tot individuele liefdadigheid. De Gulden Regel roept om dit telkens opnieuw te doen, de hele dag, elke dag. Om op te staan

tegen onrecht. Om alles te doen wat we kunnen. Omdat elke mens recht heeft op een menswaardig bestaan. Daarom staan we hier vandaag. In naam van de verschillende levensbeschouwingen in onze stad om deze boodschap uit te dragen en te tonen dat we meeleven, meelijden, meedragen en mee ondersteunen.

Gardons vivante la mémoire des morts de la rue en partageant leurs histoires. Transformons la douleur de la perte en force, en travaillant ensemble et en construisant des ponts. Nous ne sommes pas seuls. Ensemble, nous pouvons construire une société plus humaine. Merci à tous pour votre présence, mais surtout pour votre engagement constant.

2. Het team van Axcent

Het **team van Axcent** bestond in 2023 uit een bonte verzameling aan mensen: drie personeelsleden (1,2 VTE), drie jobstudenten, twee stagiairs, zes vrijwilligers en acht bestuurders. Ze zijn betrokken op het onderwijsproject, maar evenzeer op de projecten Carte Blanche, het Europese project *To Believe or Not To Believe*, de dialoogtafels met nieuwkomers (samen met Bon) en bij de ontwikkeling van de nieuwe workshops. Verschillende begeleiders uit het onderwijsproject traden ook toe tot de Algemene Vergadering van Axcent. Daarnaast werkten **twee projectgroepen** mee aan Axcent: studenten gezinswetenschappen hielpen mee met de organisatie van de dialoogtafels met nieuwkomers, studenten theologie brainstormden met Axcent over een mogelijke workshop rond levensbeschouwelijke en mentale gezondheid.

Binnen Axcent start de interlevensbeschouwelijke dialoog op het niveau van de **raad van bestuur**, die pluralistisch samengesteld is. Naast de bestuurlijke kwesties, is er ook ruimte voor inhoudelijke uitwisseling en verdieping. De raad van bestuur kwam in 2023 slechts drie keer samen. Dit is voornamelijk te wijten aan de drukke activiteitenagenda en de vele lopende projecten op het terrein. Tegelijkertijd wordt de raad van bestuur wel meer in contact gebracht met de verschillende activiteiten op het terrein. Zo was er o.a. een inhoudelijke uitwisseling met het onderwijsteam op 2 februari 2023. Op deze manier kwam er een boeiende kruisbestuiving op gang tussen de verschillende niveaus in de werking. In de voormiddag was er een bezoek aan Soka Gakkai en een uitwisseling over het boeddhisme. Daarna bespraken we in kleine groepjes de mogelijkheden en de uitdagingen van Axcent. Na een maaltijd, aangeboden door Soka Gakkai, ging de groep met onderzoekers Pascal De Bruyne en Sylvie Van Dam in gesprek over levensbeschouwing en solidariteitspraktijken.

Het **onderwijsteam** breidde uit van 5 naar 8 begeleiders. Door deze uitbreiding kunnen we nu beter inspelen op de (vaak grote) vragen van scholen. Het onderwijsteam bestaat uit een mix van studenten en werkenden. Dit zorgt ervoor dat we ook tijdens drukke periodes, zoals examenperiodes, voldoende beschikbare begeleiders hebben. Ook de selectieprocedure voor nieuwe begeleiders onderging

een lichte aanpassing. We beginnen nu met een online gesprek, gevolgd door een fysiek gesprek op kantoor. Hierdoor kunnen we niet alleen de band met Axcent versterken en de afstand verkleinen, maar biedt het ook de mogelijkheid om al een korte opleiding over de werking te geven en zelfs een eerste activiteit te bespreken en de agenda samen te stellen.

Om een goede samenwerking te waarborgen, organiseren we jaarlijks drie samenkomsten waar alle begeleiders samengebracht worden. We starten het jaar met een vergadering in september, bieden een training aan in januari/februari en houden een evaluatiemoment in mei. Deze bijeenkomsten vormen cruciale momenten voor feedback en zorgen voor verbinding met Axcent en binnen het begeleidersteam.

Tot slot werd Kato aangesteld als extra aanspreekpunt grensoverschrijdend gedrag binnen het kader van het integriteitsbeleid. Dit verlaagt de drempel voor begeleiders om hun zorgen te uiten en zorgt ervoor dat Axcent als organisatie dichterbij de behoeften van de begeleiders staan. Dit alles draagt bij aan een meer inclusieve en ondersteunende werkomgeving voor iedereen bij Axcent.

De **Algemene Vergadering** kwam twee keer samen in 2023. Naast de jaarlijkse verplichtingen, werden de statuten ook in lijn gebracht met de vernieuwde vzw-wetgeving. Daarnaast brainstormden de leden over de rol en plaats van Axcent binnen het Collectief voor de Straatdoden en over mogelijke initiatieven naar aanleiding van het 20-jarig bestaan van Axcent. In de toekomst willen we de uitwisselinginitiatieven tussen het (onderwijs)team en de raad van bestuur ook uitbreiden naar de Algemene Vergadering. Op deze manier wordt de wisselwerking tussen de verschillende niveaus en initiatieven binnen de werking van Axcent nog versterkt.

3. Expertisedeling en netwerkvorming

In 2023 waren er **ontmoetingen** met Dialogue4all, gemeente Sint-Joost-ten-Node, het vicariaat Brussel, IJD Brussel, JRS, Bon, Dwaalzin, D'Broej Peterbos, D'Broej Centrum West, D'Broej Ratatouille, Ten Noey, Joods Museum, JES, Boeddhistisch centrum Soka Gakkai, synagoge Beth Hillel, House of Compassion, Protestantse Kerk Brussel, Orthodoxe Kerk Brussel, huisvandeMens Brussel, moskee Attadamoune, moskee Al Moutaquine, moskee Al-Khalil, het collectief Straatdoden...

In het **onderwijs** heeft Axcent vaste contacten met de verschillende inspecteurs-adviseurs voor de levensbeschouwelijke vakken en de Erkende Instanties & Vereniging. Daarnaast kwamen er in 2023 nieuwe contacten met de inspecteurs-adviseurs NCZ voor Brussel en Vlaams-Brabant, het GO!, het Team Actief Burgerschap van het Stedelijk Onderwijs Antwerpen en de inspecteurs-adviseurs

rooms-katholieke godsdienst van Limburg. De KU Leuven (faculteit theologie) contacteerde Axcent als maatschappelijke partner voor een onderzoek rond de toepassing van de *social justice theory* in de interlevensbeschouwelijke dialoog op school. Dit project wordt verder uitgewerkt en ingediend als FWO-project in het voorjaar 2024.

Axcent nam ook deel aan **vergaderingen** van de VGC-jeugdraad en de adviesraad Samenleven & Diversiteit en nam deel aan het VGC-event Ronde van Brussel over het Brusselse onderwijs. Daarnaast is Axcent lid van de stuurgroep “dag van de godsdienstleraar”, van het Lerend Netwerk Other Talk Migration (onderwijsgroep) en van de stuurgroep Burgerschapsreflex (Odisee – studiegebied onderwijs). Studenten van Odisee (opleiding gezinswetenschappen) en KU Leuven (bachelor theologie en religiewetenschappen) gingen aan de slag met praktijkvragen van Axcent. Ook liepen er twee nieuwe stages bij Axcent: een vanuit de master wereldreligies (KU Leuven) en een vanuit de master wijsbegeerte (VUB).

Via de raad van bestuur is Axcent verbonden met verschillende organisaties en instanties zoals het Hope Network, Emouna/Emoena en Logoï.

Hans Vandecandelaere interviewde Axcent in functie van een onderzoek rond seksualiteit en interlevensbeschouwelijkheid. Dit resulteerde in twee artikels die [hier](#) en [hier](#) te lezen zijn.

Het Europese project *To Believe or Not To Believe* leidde tot een nieuw contact met **SALTO Inclusion & Diversity**. Zij contacteerden Axcent in december op aanraden van Jint. In het voorjaar 2024 houden zij een reeks ID-talks rond het thema *interfaith dialogue*. Axcent zal de middelste van vijf ID-talks verzorgen rond het thema gemeenschapsvorming.

